

Az irányítási-igazgatási alrendszer annyiban működik, amennyiben az addig "felállt" alrendszerek ilyen jellegű adatokat tudnak szolgáltatni. Ezek köre a kölcsönzési alrendszer megvalósítása után fog kiteljesedni.

A kölcsönzési alrendszer üzembe helyezése ugyancsak a számítógépcseré utánra várható. A

jelenlegi eszközellátottságnak ui. olyan "korlátozott lehetőségei" vannak, amelyek elégtelenek egy ilyen felettebb igényes alrendszer működtetéséhez.

/KOLLÁR, M.: Súčasnosť a perspektívy automatizácie knižnično-informačných činností v Univerzitnej knižnici Bratislava. = Technická knižnica, 33. köt. 11. sz. 1989. p. 321–327./

Milyen lesz a Szlovák Műszaki Könyvtár számítógépes kölcsönzése?

A Szlovák Műszaki Könyvtár (Slovenská technická knižnica) számítógépes kölcsönzési rendszerének megtervezésénél 500 ezer egységnyi állományt, 20 ezer beiratkozott olvasót és évi 300 ezer kölcsönzést vettek tekintetbe (ehhez 1 Mbájt operatív memóriára és 1,4 Gbájt külső memóriára van szükség).

A rendszer online módon fog működni a beiratkozott olvasók, a kérelmezés és előjegyzés, a kikölcsönzés és a visszavétel vonatkozásában. Offline rendszerű lesz a sűrítés, a peresítés, az előjegyzések kiértékelése, a rendszer statisztikai és nyilvántartó funkciója.

A rendszer gyors és megbízható működtetése érdekében mind az olvasó-, mind az állományegységek azonosítására vonalkódot fognak alkalmazni (előbb fényceruzát, később holografikus leolvasót).

Az elterjedtebb kódtypusok (CODE 39, CODE 93, EAN, I 25 INTERLEVED 2 OF 5, PLESSEY, UPC) közül a CODE 39 alkalmazása mellett döntöttek, mivel tetszőleges struktúrájú és hosszúságú jelzetképzést tesz lehetővé.

Az olvasójegy vonalkódja a következőket fogja kifejezni:

- ▶ az olvasójegyet kiadó könyvtárat,
- ▶ az olvasójegy milyenségét (eredeti, először megújított, másodszor megújított stb.),
- ▶ az olvasó azonosítási számát,
- ▶ a kontrollszámot a szóban forgó vonalkódok ellenőrizhetősége érdekében.

Ami az állomány vonalkódokkal való ellátását illeti: először úgy tervezték, hogy az állományegységek vonalkódjai a raktári jelzetekkel (betűjeles numerus kurrens) fognak kvadrálni. Ez a megoldás azonban hatalmas, sok hibalehetőséget hordozó rohammunkát tett volna szükségessé. Ezért ezt a megoldást a későbbiekben elejtették, s helyette a publikációk ún.

kölcsönzési számmal való ellátása mellett döntöttek, vagyis az állományegységek vonalkóddal való ellátása fokozatosan megy végbe. (A vonalkódokat állományvédelmi okokból és a későbbi holografikus leolvasókra számítva, az első borítólapon verzőjára kívánják beragasztani, s fóliával is ellátják.)

A fokozatos kódberagasztás, illetve a kölcsönzési szám használatának előnyei többfélék:

- ▶ ez a módszer néhány év után kimutatja, melyek a felesleges, soha igénybe nem vett állományegységek,
- ▶ sok-sok vonalkód megtakarítására nyílik lehetőség,
- ▶ a kölcsönzési szám független az állomány tárolásától,
- ▶ nagyüzemileg (tehát: egyenletesen magas színvonalon) lehet előállítani a vonalkódokat,
- ▶ lehetőséget nyújt arra, hogy megteremtődjen a könyvtár online katalógusával a jövőbeli kapcsolat.

A rendszer jelenleg két SM 4-20 processzor körül "építkezik". Ezek memóriakapacitását kell a korábban megadott méretekig kibővíteni. A fejlesztés közben a könyvtárnak lehetősége volt arra, hogy néhány mellékberendezés csehszlovák prototípusával (fényceruzával, kódnyomtatóval) is próbát tegyen. Ezek azonban nem váltak be, s így kénytelenek voltak mindent az INTERMEC (USA) cégtől megrendelni. A megrendelések teljesítése azonban késik. Most abban reménykednek, hogy a rendszer egy-két éven belül működni kezd, s a vele szerzett tapasztalatok alapján más csehszlovákiai könyvtárak nem fognak tőle merőben elütő kölcsönzési rendszereket kidolgozni.

/ANDROVIČ, A. – HOLEKOVÁ, L.: Využitie čiarového kódu v automatizovanom výpočtovom systéme. = Knižnice a vedecké informácie, 21. köt. 4. sz. 1989. p. 149–154./

Automatizált kölcsönző rendszer – meghatározott feltételekkel

Csehszlovákiában 1986 és 1989 között vizsgálódások folytak a nagykönyvtári automatizált kölcsönző rendszerek (AKR) kifejlesztésének és

meghonosításának kérdéseiről. Az eddigi eredmények arról tanúskodnak, hogy a kölcsönzés automatizálása lényegesen növelheti a munka minőségét